

N:o 67.

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående tilläggs-
pension åt f. d. förste landtmätaren Alfred Lejdström;
gifven Stockholms slott den 26 februari 1909.*

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att före detta förste landtmätaren Alfred Lejdström må å allmänna indragningsstaten från och med år 1909 under sin återstående lifstid uppbära en årlig pension af 1,500 kronor utöfver den pension å 2,500 kronor, som redan tillerkänts honom genom Kungl. Maj:ts nådiga beslut den 31 december 1908.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Alfred Petersson.

Utdrag af protokollet öfver jordbruksärenden, hålles inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 februari 1909.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Departementschefen, statsrådet Alfred Petersson yttrade härefter:
Med underdänig skrifvelse den 22 december nästlidna år har landtmäteristyrelsen öfverlämnat en till Eders Kungl Maj:t ställd den 21 i samma månad dagtecknad ansökning, hvori dåvarande förste landtmätaren i Kopparbergs län Alfred Lejdström anhållit om tillstånd att med öfvergående till den genom Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 17 juni 1908 fastställda nya aflöningsstat för rikets förste landtmätare med däraf följande rättigheter och skyldigheter få i tjänsten kvarstå till innevarande års ingång och tills vidare så länge det ansåges lämpligt eller, därest detta icke skulle kunna beviljas, om afsked från sin innehafvande förste landtmätaretjänst med pension enligt lagen den 11 oktober

1907 angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension, jämförd med den fastställda nya aflöningsstaten, eller, om ej heller denna framställning skulle vinna nådigt bifall, om en fyllnadspension af 1,500 kronor, utöfver den för förste landtmätare genom nådigt bref den 31 maj 1878 fastställda pensionen å 2,500 kronor, så att hans sammanlagda pensionsförmåner komme att uppgå till 4,000 kronor.

För egen del har landtmäteristyrelsen i nämnda underdåniga skrifvelse anfört i hufvudsak följande.

Af ansökningshandlingarna med därvid fogade meritförteckning och tjänstebetyg samt hos landtmäteristyrelsen förda anteckningar inhämtades, att Lejdström vore född den 24 december 1838, befordrats till landtmäteriauskultant den 6 juni 1862, till vice kommissionslandtmätare den 3 juni 1872, till kommissionslandtmätare den 4 maj 1877 samt till förste landtmätare den 5 december 1901. Lejdström uppnådde alltså den 24 december 1908 70 lefnadsår och hade tjänat vid landtmäteristaten 46 $\frac{1}{2}$ år, däraf som vice kommissions-, kommissions- och förste landtmätare sammanlagdt 36 $\frac{1}{2}$ år.

Då Lejdström sålunda under år 1901 utnämns till sin innehafvande tjänst, kunde, på grund af Eders Kungl. Maj:ts nådiga kungörelse den 31 mars 1900 angående skyldighet för innehafvare af vissa tjänstebefattningar att vara underkastade förändrade bestämmelser i fråga om rätt till åtnjutande af pension, jämförd med innehållet af 18 § i lagen angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension af den 11 oktober 1907, ifrågasättas, huruvida Lejdström borde anses berättigad till högre pension än 2,500 kronor enligt nådiga brefvet till landtmäteristyrelsen den 7 juni 1878 angående förste landtmätares rätt till pension.

Af en af landtmäteristyrelsen upprättad redogörelse för i riket den 22 december 1908 befintliga förste landtmätares lefnadsålder och tjänstetid med mera framginge, att Lejdström vore den ende af rikets förste landtmätare, af hvilka 6 redan uppnått den i nya pensionslagen stadgade pensionsåldern af 67 år, som, till följd af att han utnämns till innehafvande tjänst först efter utfärdandet af berörda nådiga kungörelse den 31 mars 1900, möjligen icke kunde anses lagligen berättigad till åtnjutande af de med den nya lönestaten förenade löne- och pensionsförmåner.

För den händelse Lejdström författningsenligt ej ansåges kunna tillerkännas högre pension än förenämnda belopp af 2,500 kronor, hemställde landtmäteristyrelsen i underdånighet, huruvida icke åtgärder kunde vidtagas i syfte att åt Lejdström, som på tillfredsställande sätt skött sin tjänst, bereda tilläggspension till ett belopp af 1,500 kronor.

hvarigenom han i pensionsafseende blefve nära likställd med öfriga förste landtmätare med uppnådda 67 lefnadsår.

Landtmäteristyrelsen har tillika med skrifvelse den 24 sistlidna december öfverlämnat ett af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kopparbergs län, den 22 i samma månad för Lejdström utfärdadt tjänstebetyg, af innehåll, bland annat, att Lejdström i utöfningen af sina befattningar ådagalagt utomordentligt framstående skicklighet samt utmärkt drift, ordningssinne och rättskaffenhet, hvarigenom Lejdström, som städse iakttagit ett i alla afseenden hedrande uppförande, tillvunnit sig såväl allmänhetens som länsstyrelsens synnerliga förtroende.

Vidare har Eders Kungl. Maj:ts bemälda befallningshafvande i skrifvelse den 23 i förenämnda månad i underdånighet hemställt, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föranstalta därom, att Lejdström, som till följd af mindre god ekonomisk ställning vore i stort behof af ökad pension, måtte efter sitt afgående från ifrågavarande tjänst komma i åtnjutande af den för förste landtmätare i lagen angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension af den 11 oktober 1907 bestämda pension, som efter den af Eders Kungl. Maj:t i nåder fastställda lönestaten för förste landtmätare komme att utgöra 4,500 kronor, eller åtminstone högre pension än Lejdström enligt gällande bestämmelser vore berättigad att vid afskedstagandet åtnjuta.

Utå infordradt, den 23 sistlidna december afgifvet underdånigt utlåtande har därefter statskontoret yttrat sig öfver förevarande ansökning och därvid anfört följande.

Lejdström vore, såsom underkastad bestämmelserna i lagen angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension den 11 oktober 1907, redan skyldig att afgå från sin tjänst, och då han den 24 december 1908 uppnådde 70 års ålder, kunde något tillstånd att längre kvarstå i tjänsten icke lämnas honom.

Komme nådigt afsked att år 1908 meddelas Lejdström, kunde i afseende å pensionsunderlag och pensionsbelopp hänsyn alltså icke tagas till de aflöningsförmåner, hvilka funnes upptagna i den nya lönestat, som med 1909 års ingång trädde i kraft, utan enligt stadgandet i 18 § c af nämnda pensionslag, skulle pensionsunderlaget för Lejdström i sådant fall anses utgöra 2,500 kronor eller det pensionsbelopp, som enligt nådigt bref den 7 juni 1878 tillkomme förste landtmätare; och då Lejdström i afseende å såväl lefnadsår som tjänstår fullgjort de i pensionslagen för manlig tjänsteinnehafvare i allmänhet stadgade villkor för erhållande af hel pension, vore alltså Lejdström berättigad att vid afskedet undfå pension till belopp af 2,500 kronor.

Finge åter med afskedet anstå till dess det nya året ingått och Lejdström fått tillträda de löneförmåner, som å den nya staten funnes uppförda, blefve pensionsunderlaget för Lejdström, som enligt statskontorets åsikt icke torde kunna tilldelas ålderstillägg, lönens belopp eller 4,000 kronor, hvilket belopp alltså skulle tillkomma honom såsom pension.

Skulle Lejdström erhålla afsked år 1908 med pension af 2,500 kronor, ansåge emellertid statskontoret, lika med landtmäteristyrelsen, skäl föreligga att hos Riksdagen begära fyllnadspension till Lejdström med det af landtmäteristyrelsen föreslagna belopp eller 1,500 kronor för år räknadt.

Genom nådigt beslut den 31 sistlidna december beviljade Eders Kungl. Maj:t Lejdström afsked från hans befattning såsom förste landtmätare och förklarade honom berättigad att för sin återstående listid å allmänna indragningsstaten uppbära pension till belopp af 2,500 kronor.

Uti underdånig skrifvelse den 16 januari innevarande år har landtmäteristyrelsen därefter anfört i hufvudsak följande.

Genom den reglering af förste landtmätartjänsterna, som skett 1878, hade aflöningsförmånerna för dessa befattningar bestämts till 1,500 kronor i lön och 700 kronor i tjänstgöringspenningar jämte ålderstillägg af 400 kronor, att efter 10 år tilläggas lönen. För dessa aflöningsförmåner hade förste landtmätarna ålagts en synnerligen inskränkt tjänstgörings-skyldighet. Aflöningsförmånerna hade bestämts med hänsyn till att förste landtmätarna allt fortfarande skulle hafva sin hufvudsakliga utkomst genom att verkställa landtmäteriförrättningar enligt gällande taxa.

I sammanhang med 1878 års lönereglering för förste landtmätarna hade äfven deras pensionsförhållanden ordnats. Härvid hade jämlikt nådigt bref den 7 juni 1878 deras pension bestämts till 2,500 kronor eller till högre belopp än lön och tjänstgöringspenningar tillhopa. Såsom villkor för att komma i åtnjutande af denna pension hade stadgats, att förste landtmätare skulle hafva tjänat i minst 30 år och under sammanlagdt 25 år varit tjänsteman vid generallandtmäterikontoret eller storskiftes- eller afvittringslandtmätare eller vice kommissionslandtmätare, kommissionslandtmätare, andre eller förste landtmätare samt hafva uppnått 60 lefnadsår.

Förste landtmätaretjänsterna syntes hitintills i allmänhet kunnat anses jämförliga närmast med tjänster af andra graden sådana dessa framgått af 1870-talets löneregleringar. Den normala pensionen för tjänster af denna grad utgjordes af lönen, som med inberäkning af de båda ålderstilläggen uppginge till 4,000 kronor. Detta belopp hade ock i allmänhet utgått såsom pension för innehafvare af dessa befatt-

ningar. Att det oakadt pensionerna för förste landtmätarna bestämts till endast 2,500 kronor, funne sin förklaring af hvad som samtidigt förekommit i afseende å kommissionslandtmätares pensioner. Riksdagen hade nämligen afslagit en af Kungl. Maj:t föreslagen ökning af dessa pensioner från förut bestämda 900 kronor till 1,600 kronor. Såsom skäl för detta Riksdagens beslut hade anförts, bland annat, att kommissionslandtmätarna knappast kunde anses i egentlig mening vara i statens tjänst, då de hvarken af staten åtnjöte någon aflöning eller, när de efter enskildt aftal med jordägare åtog sig förrättningar, i och för sin befattning hade några särskilda åligganden. Med hänsyn till att förste landtmätarna hittills utöfvat verksamhet äfven såsom kommissionslandtmätare, ville det nästan synas landtmäteristyrelsen, som om förste landtmätares lön å 1,500 kronor och beloppet af kommissionslandtmätares pension å 900 kronor tillhoppa fått utgöra grunden för bestämmandet af pensionsbeloppet för förste landtmätare.

Lejdström räknade mer än 46 $\frac{1}{2}$ tjänsteår, däraf mer än sju år såsom förste landtmätare. Härförutom hade han under en tid af tre år och två månader uppehållit förstelandtmätartjänsten i länet före utnämning till ordinarie innehafvare af densamma. Lejdström hade alltså uppehållit förstelandtmätartjänsten i Kopparbergs län sammanlagdt mer än 10 år. Såsom på eget ansvar arbetande landtmätare räknade han 36 $\frac{1}{2}$ tjänsteår och såsom sådan hade han utöfvat en synnerligen omfattande och för det allmänna gagnelig verksamhet. Han hade handlagt 449 förrättningar, hvarvid skiftats öfver 100,000 hektar. Af dessa förrättningar vore 429 redan afslutade före Lejdströms befordran till förste landtmätare. De 20 förrättningar, som afslutats därefter, hade till största delen redan förut påörjats. Sistberörda förrättningar hade varit af ringa omfattning och tillsammans afsett endast omkring 2,000 hektar.

Hvad sålunda anförts, syntes ådagalägga, att Lejdströms tid varit så upptagen af hans förstelandtmätartjänst, att han icke kunnat ägna någon tid åt att utföra landtmäteriförrättningar, och att han alltså måst uppoffra den inkomst han af sådana kunnat bereda sig för att fylla de kraf, som ställts på honom såsom förste landtmätare. Det förtjänade vidare uppmärksammas, att han uppnått en ålder, som vore 10 år högre än den, som fordrades för att vara berättigad till pension enligt 1878 års bestämmelser, samt att han utöfver det minimum af tjänsteålder, samma bestämmelser innehölle, räknade mer än 16 $\frac{1}{2}$ tjänsteår vid landtmäteristaten och mer än 11 $\frac{1}{2}$ år tjänstetid såsom på eget ansvar arbetande landtmätare.

Beredande åt Lejdström af högre pension än den vanliga syntes

landtmäteristyrelsen i betraktande af berörda förhållanden vara med billighet öfverensstämmande.

Som Lejdström redan uppnått sjuttio års ålder och sålunda komme att uppbära pension under en sju år kortare tid, än om han begärt sitt afsked omedelbart efter sin utnämning till förste landtmätare, hvartill han varit berättigad, syntes beredande åt honom af en högre pension än den vanliga äfven vara rättvis, helst han för sin tjänst uppburit en årlig ersättning, som med 300 kronor understeg den pension, han kunnat bereda sig genom att afgå från sin befattning. I betraktande af hans ålder torde statsverkets utgifter för Lejdströms pensionering i hvarje fall icke komma att öfverstiga det normala.

Att Lejdström sökt den på sin tid lediga förstelandtmätartjänsten i Kopparbergs län kunde endast förklaras däraf, att Lejdström vid tiden för sin ansökning icke haft sig bekant, att ändring inträdt i rättigheten för förste landtmätare att ej behöfva afgå från tjänsten vid vissa lefnads- och tjänsteår.

Sådan hade emellertid skett genom nådiga kungörelsen den 31 mars 1900. Ändamålet med denna författning vore uppenbarligen att förbygga, att befattningsinnehafvare genom att vägra att underkasta sig blifvande bestämmelser i pensionsafseende, hvilka emellertid satts i samband med beslutade eller blifvande löneregleringar, skulle göra det omöjligt att bygga pensionsbestämmelserna på någorlunda säkra matematiska grunder.

Vid utfärdandet af nyss omförmälda nådiga kungörelse hade man säkerligen tänkt endast på de normala förhållanden, som inom förvaltningen i allmänhet ägde rum. Man torde däremot knappast hafva tagit någon hänsyn till de särskilda förhållanden, som förefunnes inom landtmäteristaten.

Lejdström hade emellertid förklarat sig villig öfvergå till den nya aflöningsstaten, men sådant hade icke kunnat tillåtas honom, enär han dessförinnan uppnått den högsta ålder, som enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänsteinnehafvares rätt till pension vore tillåten för anstånd med afsked.

Hade Lejdström kunnat få öfvergå till nya aflöningsstaten, hade han, såsom räknande mer än fem tjänsteår i egenskap af förste landtmätare och på grund häraf berättigad till lönetillägg, haft att påräkna pension till belopp af 4,500 kronor. Med Lejdström jämnåriga förste landtmätare, som nyligen begärt nådigt afsked, vore alla berättigade till pension af 4,500 kronor, emedan de utnämnts till förste landtmätare

före den 1 april 1900. Tre af dem hade redan uppnått sjuttio års ålder.

De säregna förhållanden, som vore rådande inom Kopparbergs län, hade föranlett, att cirkulation af tjänstemän mellan detta län och öfriga orter i landet mycket sparsamt förekomme. Lejdström hade haft hela sin tjänstetid förlagd till nämnda län, och uti detta förhållande syntes finnas en förklaring till att han först vid framskriden ålder utnämnts till förste landtmätare. Hans utnämning hade i viss mån befrämjats af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i länet samt af i öfrigt inom länet uttalade önskemål. Ställningen bland de sökande hade nämligen varit sådan, att därest icke Lejdström kunnat ifrågakomma till tjänsten, till förste landtmätare i länet sannolikt kommit att utnämnas tjänsteman, som haft sin verksamhet inom annat län. Detta hade ansetts skola hafva föranlett olägenheter både för Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande och för ortens befolkning.

På grund af hvad sålunda anförts, hemställde landtmäteristyrelsen i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte finna före detta förste landtmätaren Lejdström böra i pensionsafseende göras likställd med jämnåriga och yngre tjänstemän af samma tjänstegrad, och att Eders Kungl. Maj:t alltså täcktes vidtaga erforderliga åtgärder för att bereda Lejdström en årlig fyllnad å 2,000 kronor till den pension å 2,500 kronor, som han redan förklarats berättigad uppbära.

För egen del instämmer jag i hvad de i ännu hörda myndigheterna anført såsom skäl för beviljande af tilläggspension åt Lejdström. Särskildt vill jag framhålla, att enligt min uppfattning i förevarande fall ömmande omständigheter föreligga, såtillvida som Lejdströms ekonomiska ställning upplysts vara mindre god.

Beträffande beloppet af den tilläggspension, som jag sålunda anser böra beredas Lejdström, finner jag mig emellertid, med hänsyn därtill att, för den händelse med Lejdströms afskedstagande fått anstå till innevarande år och han därigenom fått tillträda de löneförmåner, som å den nya staten finnas uppförda, Lejdström skulle kommit i åtnjutande af en pension å 4,000 kronor, icke kunna tillstyrka, att honom beredes högre tilläggspension, än att densamma tillhoppa med den pension, Lejdström redan förklarats berättigad uppbära, eller 2,500 kronor, uppgår ill 4,000 kronor, eller sålunda 1,500 kronor.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen medgifva,

att före detta förste landtmätaren Alfred Lejdström må å allmänna indragningsstaten från och med år 1909 under sin återstående lifstid uppbära en årlig tilläggspension af 1,500 kronor utöfver den pension å 2,500 kronor, som redan tillerkänts honom genom nådiga beslutet den 31 december 1908.

Hvad departementschefen i detta ärende hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Axel Mörner